

Advies Katholieke Pabo Zwolle

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van het voorstel van de Katholieke Pabo Zwolle (hierna KPZ) dat het College van Bestuur met zijn brieven van 28 april 2012 (Kenmerk: KPZ-20120428/1) en 19 juni 2012 (Kenmerk: KPZ-20120619/1) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft gezonden.

De commissie heeft het voorstel van de KPZ beoordeeld volgens het beoordelingskader dat de staatssecretaris van OCW heeft vastgesteld (brief aan de Tweede Kamer van 7 maart 2012) en bij brief van 5 maart 2012 bekend heeft gemaakt aan de universiteiten en hogescholen die bij de hoofdlijnenakkoorden zijn betrokken.

De commissie heeft op 6 juni 2012 een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van de KPZ. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de KPZ het voorstel toegelicht.

Profiel

De KPZ beschrijft haar profiel als volgt.

De KPZ is een kleinschalige monosectorale hogeschool die vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en een open katholieke identiteit studenten opleidt tot het bachelordiploma leraar basisonderwijs. De KPZ verzorgt opleidingen, trainings-, advies- en begeleidingsactiviteiten voor leraren, middenkader en schoolleiders in het primair onderwijs (2-14 jaar) voor haar partnerscholen. De KPZ draagt met praktijkgericht onderzoek bij aan het verbeteren en innoveren van het onderwijs en het leraarsvak. Het KPZ Onderzoekscentrum, met het lectoraat 'Reflectie en Retorica' en haar kenniskringen, is gepositioneerd als verbindende schakel tussen theorie en onderwijspraktijk. De KPZ werkt nauw samen met de Hogeschool iPabo, Hogeschool de Kempel, de Marnix Academie en Iselinge Hogeschool in de Educatieve Federatie Interactum.

De KPZ profileert zich inhoudelijk op de domeinen taal, rekenen en vernieuwende (onderwijs)concepten. Enerzijds omdat deze thema's horen bij het huidige tijdsgewricht van opbrengstgericht werken en meer passend onderwijs, anderzijds omdat deze thema's de kern van het vak vormen en passen in de KPZ-traditie.

De commissie heeft het voorstel beoordeeld aan de hand van de criteria:

- ambitieniveau en realiteitsgehalte;
- aansluiting bij nagestreefde ontwikkelingen op stelselniveau: zwaartepuntvorming en differentiatie;
- uitvoerbaarheid.

De commissie beoordeelt het voorstel als volgt.

Ambitie

De commissie constateert dat het voorstel van de KPZ streefwaarden voor de verplichte indicatoren met betrekking tot *onderwijskwaliteit en studiesucces* bevat. De commissie stelt vast dat het bachelorrendement bij de KPZ thans het hoogste is van de pabo's. Ook constateert zij dat de KPZ er rekening mee houdt dat het bachelorrendement enigszins kan dalen maar er naar streeft dat het in ieder geval hoger is dan het gemiddelde van

alle hogescholen. Ook stelt de commissie vast dat de KPZ op studenttevredenheid en vrijwel alle andere indicatoren van de Nationale Studentenenquête al jaren hoger scoort dan het landelijk gemiddelde. Dit hoge kwaliteitsniveau wil de KPZ handhaven. De commissie stelt vast dat de KPZ streng selecteert in de propedeusefase om studenten zo snel mogelijk duidelijkheid te bieden of zij geschikt zijn voor het vak van leraar basisonderwijs. De uitval in het eerste jaar is daarom hoog. De commissie erkent daarbij het spanningsveld tussen uitval en rendement, waarbij enerzijds hogere eisen aan de bachelorstandaard gesteld worden (invoering kennisbases) en anderzijds, dat de kwaliteit van de instroom onder druk staat. De commissie merkt op dat behoud van de hoge positie van de KPZ wat betreft de studenttevredenheid ambitieus is en tevens realistisch, gelet op de prestaties van de KPZ. De KPZ noemt in haar voorstel een groot aantal maatregelen waarmee ze de ambities wenst waar te maken. Voorts formuleert de KPZ doelstellingen ten aanzien van de onderwijsinstensiteit en docentkwaliteit die naar het oordeel van de commissie ambitieus en realistisch zijn, gelet op de thans gemeten waarden. De KPZ streeft ernaar de indirecte kosten licht terug te dringen. De commissie concludeert dat het voorstel krachtige voornemens bevat met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces.

De commissie heeft met nadruk gekeken of er sprake is van aanhoudende bewezen hoge kwaliteit. Zij heeft daarbij strenge grenzen gesteld aan wat zij als zodanig accepteert. Naar het oordeel van de commissie is sprake van aanhoudende bewezen hoge kwaliteit als de hogeschool in verhouding tot de gemiddelde resultaten in het hoger beroepsonderwijs in de afgelopen periode zeer goede scores heeft gerealiseerd voor elk van de volgende indicatoren: uitval, switch, bachelorrendement en onderwijskwaliteit/excellentie¹. De commissie concludeert dat de KPZ voldoet aan deze strenge eisen voor aanhoudende bewezen hoge kwaliteit.

De commissie constateert met betrekking tot de ontwikkeling van het *onderwijsaanbod* dat de KPZ voornemens is om onderwijs op academisch niveau aan te bieden via een pre-masterprogramma. Een succesvolle afronding van dit programma biedt direct toegang tot de academische masteropleiding Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit. In het kader van het KPZ Centrum voor Ontwikkeling biedt de hogeschool daarnaast mogelijkheden voor vraaggerichte professionalisering en stapelbare post-hbo- en masteropleidingen. Gezien deze ambities concludeert de commissie dat het voorstel voldoende voornemens bevat met betrekking tot het onderwijsaanbod.

De commissie constateert met betrekking tot *onderzoek en valorisatie* dat de initiatieven ten aanzien van onderzoeklijnen, projecten en publicaties duidelijk zijn beschreven in het voorstel. Het voorstel geeft aan dat het KPZ Onderzoekcentrum opereert als verbindende schakel tussen theorie en onderwijspraktijk. Dit zal naar het oordeel van de commissie ten goede komen aan de benutting van het praktijkgerichte onderzoek van de KPZ. Het KPZ Onderzoekscentrum levert bijdragen aan het Interactum Onderzoekscentrum. De KPZ werkt intensief samen met basisscholen, met de Interactum-partners en met universiteiten (Universiteit Twente, Radboud Universiteit, Universiteit Utrecht en OISE/Toronto). Het KPZ Centrum voor Ontwikkeling werkt in partnerschap met het afnemend veld aan de ontwikkeling van professionals en de schoolorganisatie door het aanbieden van opleidingen en maatwerktrajecten, en door de

¹ De commissie hanteert het uitgangspunt dat alleen een hoge studenttevredenheid (NSE) en een hoog bachelorrendement een te smalle basis is om te kunnen spreken van aanhoudende bewezen hoge onderwijskwaliteit. Zij acht bevestiging door een accreditatieoordeel noodzakelijk. Omdat er in de afgelopen periode nog geen goed/excellent oordelen zijn geveld op opleidingsniveau kiest de commissie in deze overgangperiode naar een nieuw accreditatiestelsel voor de facetoordelen bij accreditaties. Noodzakelijke voorwaarde is dat de oordelen overwegend 'goed' en 'excellent' zijn. De grens is gesteld op 2/3, over alle accreditaties van bestaande voltijds bacheloropleidingen in de instelling.

ontwikkeling van vernieuwende concepten. De commissie concludeert dat het voorstel van de KPZ goede voornemens bevat met betrekking tot onderzoek en valorisatie.

Gegeven de bovenstaande conclusies met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces, de aanhoudende bewezen hoge kwaliteit, het onderwijsaanbod, onderzoek en valorisatie, alles afwegende, beoordeelt de commissie het instellingsvoorstel van de KPZ als bijzonder ambitieus, en realiseerbaar.

Aansluiting

De commissie constateert met betrekking tot *zwaartepuntvorming* dat, naast de samenwerking in de Educatieve Federatie Interactum en het Magistrum-netwerk, de KPZ actief participeert in landelijke expertisecentra als LEONED, ELWiER en LEMM. Wat betreft onderzoek werkt de KPZ samen met onder andere het Expertisecentrum Nederlands van de Radboud Universiteit, de Universiteit Twente en internationale partijen als het Ontario Institute for Studies in Education en partners in België en Oostenrijk. Verder wil de KPZ uitvoering geven aan de plannen van de Commissie Kennisbasis Pabo (januari 2012), het actieplan "Leraar 2020; een krachtig beroep" en het "Bestuursakkoord PO". De commissie constateert dat er nog geen concrete invulling is gegeven aan de bepleite profilering op basis van de profiieldelen in de kennisbases. De commissie concludeert dat de KPZ voldoende beleid voert ten aanzien van zwaartepuntvorming.

De aanvraag, met medewerking van de KPZ, voor het Centre of Expertise 'Persoonlijk Meesterschap' is door de commissie positief beoordeeld voor financiering vanuit het selectieve budget (zie bijlage 3 voor de motivatie). De commissie adviseert om in 2013 te laten beoordelen of er voldoende voortgang is geboekt ten aanzien van de uitwerking conform de voorwaarden in het beoordelingskader, en of nieuwe activiteiten zijn ontplooid dan wel lopende activiteiten verder zijn gebracht. Continuering van financiering zou afhankelijk moeten zijn van voldoende voortgang ten aanzien van de uitwerking en van een duidelijk begin met de activiteiten. De commissie adviseert daarbij in elk geval de voorwaarden te hanteren die bij de uitwerking van de eerste ronde van de Centres of Expertise in 2011 zijn gebruikt. Zij zou nog wel willen bezien of de voorwaarden bijgesteld en/of aangescherpt moeten worden.

De commissie constateert met betrekking tot *onderwijsdifferentiatie* dat de KPZ een sterke verbondenheid toont met de regio via de samenwerking met basisscholen. In samenwerking met de Interactum-partners biedt de KPZ de mogelijkheid tot deelname aan de masteropleiding Leren & Innoveren. De KPZ biedt geen verkort driejarig traject voor vwo-instroom. De KPZ biedt haar studenten naast het bachelorprogramma gedurende vier jaar een pre-masterprogramma (15 EC per jaar) aan dat na een succesvolle afronding direct toegang biedt tot de academische masteropleiding Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit. Verder wil de KPZ in het kader van haar ambities ten aanzien van 'Leven Lang Leren' een Centrum voor Ontwikkeling inrichten. Dit Centrum biedt stapelbare post-hbo- en masteropleidingen aan en geeft ondersteuning aan het werkveld bij professionalisering, persoonlijke ontwikkeling en leiderschaps- en schoolontwikkeling. De commissie concludeert dat de KPZ goed beleid voert met betrekking tot onderwijsdifferentiatie.

Gegeven bovenstaande conclusies, alles afwegende, oordeelt de commissie dat het voorstel substantieel inzet op onderwijsdifferentiatie en zwaartepuntvorming.

Uitvoerbaarheid

De commissie constateert met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces dat de KPZ een reeks maatregelen neemt zoals een nieuwe intakeprocedure, motivatie- en persoonlijkheidstests, buddies/begeleidingsarrangementen, het opvoeren van de contacttijd, het BSA, een numerus fixus en een betere studievoorzichting. Daarmee heeft de KPZ voor elk van de verplichte indicatoren een lijst van concrete maatregelen aangedragen. De KPZ onderstreept in haar voorstel dat zij een eigen kwaliteitsbeleid

hanteert, waarin nadrukkelijk onderscheid wordt gemaakt naar ambities (de WIJ-kwaliteit) en resultaten (de HET-kwaliteit). De uitvoerbaarheid van het voorstel van de KPZ wordt ook positief beïnvloed door de actieve participatie van de KPZ in landelijke netwerken en expertisecentra. Daarbij is er regionaal een nauwe samenwerking met een groeiend aantal schoolbesturen. De commissie constateert ten aanzien van zwaartepuntvorming en onderwijsdifferentiatie dat de KPZ, om uitvoering te kunnen geven aan haar ambities, een deel van de selectief toe te kennen middelen wil inzetten voor het management van het Centrum voor Ontwikkeling, het vrijmaken van onderzoekscapaciteit en het uitbouwen van haar kennisnetwerken. De KPZ heeft duidelijke lessen getrokken uit de validatie van de Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek (VKO) en daarop concrete verbeteracties gebaseerd. De commissie heeft echter geen duidelijk beeld verkregen van de verankering van de onderzoeks- en valorisatieambities in het HRM-beleid van de KPZ. Verder constateert de commissie dat de KPZ geen inzicht verschaft in haar onderzoeks- en valorisatieprestaties in kwantitatieve zin. Wel ziet de commissie een gedegen planning van de werkzaamheden binnen de kenniskring van het KPZ Onderzoekscentrum.

De commissie beoordeelt het instellingsvoorstel als uitvoerbaar.

Facultatieve indicatoren

De commissie constateert dat de KPZ aanvullende indicatoren heeft geformuleerd om specifieke ambities en/of de uitvoering van ambities verder te concretiseren. Dit betreft onder andere de volgende indicatoren: 'De NSE-studenttevredenheidsscore op de thema's voorbereiding beroepsloopbaan, docenten en studiefaciliteiten moet minimaal 4 zijn' (p. 14), en 'Het percentage docenten met minimaal een masterniveau ligt in 2020 op 90%' (p. 15).

Advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Op grond van de beoordeling van het voorstel van de Katholieke Pabo Zwolle aan de hand van de drie criteria (ambitieniveau en realiteitsgehalte, aansluiting bij de gewenste ontwikkelingen op stelselniveau en uitvoerbaarheid), daarbij rekening houdend met de wegingsfactoren zoals beschreven in paragraaf 3 van het beoordelingskader komt de commissie tot het volgende advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

1. De commissie beoordeelt het ambitieniveau en realiteitsgehalte alsmede de aansluiting op de gewenste stelselontwikkeling van het voorstel voor de voorwaardelijke financiering van de Katholieke Pabo Zwolle als toereikend. In bijlage 1 zijn de nulmeting en de streefcijfers voor de indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces opgenomen.
2. Gezien de oordelen op de drie criteria ten aanzien van onderwijs, onderzoek en valorisatie komt de commissie tot de conclusie dat de Katholieke Pabo Zwolle in aanmerking dient te komen voor middelen uit het selectief budget. De commissie plaatst het voorstel van Katholieke Pabo Zwolle in de categorie 'zeer goed'. In bijlage 2 zijn de scores opgenomen.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,



prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1a: Verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie 2015
(HBO1) Studiesucces: Uitval	27,9 %	27,0 %
(HBO2) Studiesucces: Switch	nvt	nvt
(HBO3) Studiesucces: Bachelorrendement	84,6 %	78,0 %
(HBO4) Kwaliteit /excellentie: Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen	3,97	3,9
(HBO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	67 %	75 %
(HBO6) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	0 %	0 %
(HBO7) Maatregelen: Indirecte kosten	1,47	1,5

Bijlage 1b: Gebruikte definities verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

In deze bijlage geeft de commissie aan of uw instelling de RCHOO definitie en nadere omschrijving heeft gebruikt en waar een eventuele andere invulling van de nadere omschrijving en gebruikte methode en databron staat beschreven. Onder 'pag nulmeting' en 'pag ambitie' wordt aangegeven waar een omschrijving in het voorstel is gevonden.

Een uitgebreide versie van dit overzicht ontvangt u van het Ministerie van OCW.

Indicator	Definitie
(HBO1) Studiesucces: Uitval	<p>Het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelorstudenten (eerstejaars HO) dat na één jaar niet meer bij dezelfde instelling in het hoger onderwijs staat ingeschreven.</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief d.d. 19 juni 2012</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="13 brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="12 brief"/></p>
(HBO2) Studiesucces: Switch	<p>Definitie RCHOO</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="12"/> pag ambitie: <input type="text" value="nvt"/></p>
(HBO3) Studiesucces: Bachelorrendement	<p>Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij dezelfde instelling inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studietijd + één jaar (C+1) bij dezelfde instelling het bachelorsdiploma behaalt</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief d.d. 19 juni 2012</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="12; brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="12; brief"/></p>
(HBO4) Kwaliteit /excellentie: Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen	<p>Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen</p> <p>Definitie RCHOO. Gemiddelde NSE studenttevredenheidscore op 5-puntsschaal. Zie ook brief d.d. 19 juni 2012</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="14; brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="14; brief"/></p>
(HBO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	<p>Het aandeel van de docenten (OP) met een master/ PhD in het totaal aantal docenten (OP)</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief d.d. 19 juni 2012</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="15; brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="15"/></p>

In deze bijlage geeft de commissie aan of uw instelling de RCHOO definitie en nadere omschrijving heeft gebruikt en waar een eventuele andere invulling van de nadere omschrijving en gebruikte methode en databron staat beschreven. Onder 'pag nulmeting' en 'pag ambitie' wordt aangegeven waar een omschrijving in het voorstel is gevonden.

Een uitgebreide versie van dit overzicht ontvangt u van het Ministerie van OCW.

Indicator	Definitie
(HBO6) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	<p>Het aandeel van de voltijd bacheloropleidingen met minder dan 12 geprogrammeerde contacturen (klokuur/week, gebaseerd op 40 lesweken) in het eerste jaar.</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief d.d. 19 juni 2012</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="16"/> pag ambitie: <input type="text" value="16"/></p>
(HBO7) Maatregelen: Indirecte kosten	<p>De ratio OP/OOP (fte)</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief d.d. 19 juni 2012</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="17"/> pag ambitie: <input type="text" value="17"/></p>

Bijlage 2: Scores bij de beoordeling van het voorstel van Katholieke Pabo Zwolle

Score aan de hand van paragraaf 3 van het beoordelingskader (brief staatssecretaris van OCW 7 maart 2012):

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	5 (door bewezen kwaliteit)
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	3

Conclusie: het voorstel is toereikend voor de voorwaardelijke financiering.

Ten behoeve van de toekenning van het selectieve budget telt het tweede criterium dubbel:

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	5
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	$2 \times 3 = 6$
Uitvoerbaarheid	4
Totaalscore	15

De staatssecretaris van OCW (brief 26 april 2012) heeft de volgende indeling vastgesteld voor de toekenning van de middelen uit het Selectieve Budget (SB):

4 – 11 punten	:	onvoldoende voorstellen
12 – 14 punten	:	goede voorstellen
15 – 17 punten	:	zeer goede voorstellen
18 – 20 punten	:	excellente voorstellen

Conclusie: Het voorstel valt in de categorie 'zeer goed'.

De commissie oordeelt positief over de aanvraag voor het beoogde Centre of Expertise 'Persoonlijk Meesterschap'.

Bijlage 3: Centre of Expertise

De aanvraag van de KPZ en andere hogescholen voor het Centre of Expertise 'Persoonlijk Meesterschap' is door de commissie beoordeeld voor eventuele financiering vanuit het selectieve budget.

Het Centre of Expertise 'Persoonlijk Meesterschap' is aangevraagd door Hogeschool de Kempel (penvoerder), de Hogeschool Driestar, de KPZ, de Marnix Academie, Iselinge Hogeschool en de Gereformeerde Hogeschool. Het Centre richt zich op de professionaliteit van de leraar basisonderwijs, met een focus op persoonlijk meesterschap in relatie tot passend en opbrengstgericht onderwijs. Het Centre beoogt daarmee een bijdrage te leveren aan het thema Onderwijs.

De commissie heeft (conform het *besluit experiment prestatiebekostiging HO*) beoordeeld of het beoogde Centre of Expertise aan de volgende twee voorwaarden voldoet: (1) Het Centre past in het profiel van de instelling(en) en daarbij gaat het om integrale zwaartepuntvorming rond onderwijs en onderzoek, gebaseerd op de (economische) zwaartepunten in de regio. (2) Er is sprake van cofinanciering en publiek-private samenwerking (bij zorg en onderwijs is cofinanciering geen harde voorwaarde, maar wel een pré). Een deel van de uitwerking (zoals de begroting) kan in 2013 plaatsvinden, zolang het voorstel aannemelijk maakt dat in dat jaar aan de voorwaarden kan worden voldaan. In dit licht komt de commissie ten aanzien van de twee voorwaarden tot de volgende conclusies.

De commissie ziet in het beoogde Centre een logische aansluiting bij de profielen van de betrokken hogescholen. Positief is dat het gaat om een landelijk centrum. Tegelijkertijd is nadrukkelijk sprake van betrokkenheid van elke hogeschool bij het scholenveld in de regio. De kenniscentra en lectoraten van de hogescholen worden gezamenlijk ingebracht en er wordt een nadrukkelijke relatie gelegd met het masteronderwijs. Het plan maakt voldoende duidelijk dat het gaat om integrale zwaartepuntvorming rond onderwijs en onderzoek gebaseerd op een zwaartepunt in de regio. De commissie concludeert dat het voorstel voldoende aannemelijk maakt dat aan de eerste voorwaarde kan worden voldaan.

Het voorstel is concreet en expliciet in de uitwerking. Het geeft een goed overzicht van het beoogde werkveld. De beoogde financiering van het centrum wordt solide beargumenteerd, onder meer door te wijzen op het ondubbelzinnige commitment van de zes betrokken hogescholen. Daarnaast hebben twee kennisinstellingen verklaard zich aan het centrum te verbinden, te weten Eindhoven School of Education van de Technische Universiteit Eindhoven (ESoE) en het Nederlands Instituut voor Onderwijs en Opvoedingszaken (NIVOZ). Het voorstel bevat een concreet stappenplan en een dito tijdschema waaruit blijkt hoe en in welk tijdsbestek het Centre tot stand zou moeten komen. De commissie concludeert dat het voorstel voldoende aannemelijk maakt dat kan worden voldaan aan de tweede voorwaarde.

Gezien bovenstaande conclusies oordeelt de commissie positief over de aanvraag voor het beoogde Centre of Expertise. *De commissie geeft daarbij mee, dat het voorstel wellicht aan kracht kan winnen als de voornemens in de brief d.d. 4 juli 2012 aan de staatssecretaris van OCW ten uitvoer worden gebracht in het in 2013 nog uit te werken businessplan. De commissie acht uitstraling en samenwerking buiten de eigen kring van belang, zodat een landelijke functie kan worden vervuld.*